

La tardor de la imamcràcia

L'Iran va a les urnes divendres per renovar el Majlis, el parlament. El règim islamista vol refermar-se en el poder i ja ha rebutjat el 80% de les candidatures considerades d'oposició moderada. La població, però, pren distàncies sumida en la crisi econòmica i de valors.

Han quedat ja molt enrere els temps en què grups fanàtics de *pasdaran* (guàrdies de la revolució) es passejaven impunement pels carrers de Teheran llençant àcid a la cara de les dones que no se la tapaven. Tampoc ja no es practica una altra de les agressions preferides d'aquestes milícies islamistes que consistia a esborrar el llapis de llavis de les dones que en portaven pel carrer amb un mocador de paper... i un full d'afaitar que amagaven sota.

ARXIU

El poble iranià desconfia que les eleccions canviïn el seu país. Els problemes econòmics, la corrupció galopant del règim i l'empobriment generalitzat del poble han originat un clima de malestar i tensió.

L'època del monolitisme teocràtic encarnat per la intransigència de l'aiatol·lah Ruhollah Khomeini ha passat a la història perquè ningú com ell podia unificar sota l'aura del seu carisma les diverses faccions que conviuen en el poder a l'anomenada República Islàmica de l'Iran.

A l'Iran del postkhomeinisme, els homes i les dones continuen condemnats a fer vides separades en públic: als autobusos, a les cues, a les piscines i fins i tot a les pistes d'esquí. Almenys el 60% dels matrimonis són de conveniència. L'oposició laica continua també obligada a l'exili, o a les presons. Però la gent comença a mirar el règim amb el distanciament que els pobles desenganyats marquen respecte als sistemes que no els funcionen.

Molts iranians, la majoria sens dubte, mantenen la seva fe en l'Islam de la Xi'a, que representa per ells no solament una doctrina transcendental sinó tot un símbol nacional davant la Sunna, hegemònica al món musulmà. Però el factor religiós de cohesió social ha anat perdent força al llarg dels 17 anys de govern dels imams, el clergat xiïta.

La caiguda del xa Reza Pahlevi i la capacitat inqüestionable de lideratge de Khomeini van donar ales a la revolució islàmica. Però vuit anys de guerra molt cruenta amb l'Iraq van accentuar el desgast d'un règim que prometia glòria i victòries i que avui, set anys després de l'alto-el-foc, no ha pogut donar més que sacrifici i penúries.

L'Iran no s'ha recuperat encara d'aquella contesa, la més mortífera des de la Segona Guerra Mundial. No ha tingut tampoc gairebé cap ajut extern. El resultat és que un dels principals exportadors de petroli del món té, avui, més de 40.000 milions de dòlars de deute exterior. I aquest deute repercuteix directament en els pressupostos familiars ja que empeny els preus a un encariment mitjà dels 300% anual.

Als problemes econòmics s'hi suma una corrupció galopant del règim que beneficia clarament els sectors clericals i els diferents grups militars i paramilitars que garanteixen la seguretat del sistema implacablement.

En aquest sentit, l'Iran també ha arraconat el puritanisme revolucionari, i han tornat els mètodes de l'època del xa, quan tot es podia resoldre amb un suborn o amb l'amistat adequada pel favor desitjat.

Tots aquests factors estaven precisament en boca dels milers de ciutadans que van sortir al carrer ara farà un any, a Teheran i altres ciutats en una de les primeres demostracions de descontentament popular obert contra el govern islàmic. La repressió va causar almenys nou morts i va ser un primer avís que va posar els imams en guàrdia.

ARXIU

Rafsanjani. President de la República.

Però si entre el poble és l'empobriment el problema que causa més malestar, en sectors cada vegada més amplis dels cercles intel·lectuals i polítics el distanciament el marca la burocratització del sistema, progressivament més abocat a la repetició sistematitzada dels eslògans del passat, sense donar resposta a les demandes actuals d'obertura interna i normalització internacional.

Per contra, les autoritats iranianes intenten una fugida endavant i volen tornar a galvanitzar la població, ara amb un projecte de rearmament que hauria de garantir, segons la retòrica antiisraeliana del règim, el lideratge de l'Iran en un front del rebuig contra el procés de pau al Pròxim Orient. Un front, però, que podria sancionar de forma definitiva l'aïllament de l'Iran si els seus únics aliats sirians arriben a normalitzar les relacions amb Israel, com estan a punt de fer-ho la majoria dels veïns del Golf.

De moment l'Iran ha compromès l'astronòmica quantitat de 4.000 milions de dòlars per a la compra de material militar divers a Rússia durant els pròxims deu anys. Aquesta xifra, a més a més, no inclou la despesa de 800 milions de dòlars, que ja està contractada també amb Rússia, per poder concloure una central nuclear a la ciutat portuària de Bushehr.

I aquí comença la gran polèmica del futur immediat. L'Iran ja té cinc reactors nuclears i planifica posar-ne sis més en funcionament, amb el suport bàsicament de Rússia i també de la Xina, que veuen la possibilitat de penetrar en una regió, ara sota l'hegemonia nord-americana. Washington, que manté dures sancions econòmiques contra l'Iran precisament per frenar-li els impulsos rearmamen-

Alí Khamenei, l'ayatol·lah successor de Khomeini i el màxim representant de la jerarquia religiosa. Molts analistes han intentat establir diferències entre els seguidors de Khamenei, considerats els sectors més intransigents dels imams, i els seguidors del president de la República, Rafsandjani, suposats moderats. Però s'ha demostrat que les diferències no es redueixen a això, sinó que es tracta d'una realitat molt més complexa d'interrelacions.

tistes, assegura que Teheran té intenció de dotar-se de capacitat nuclear militar per arribar a la paritat amb Israel. Les acusacions dels Estats Units estan avalades per l'Institut Internacional d'Estudis Estratègics amb seu a Londres.

Ara per ara, el to de la disputa encara és baix, però en qualsevol moment pot sonar l'alarma en una regió inestable per definició on ja hi ha el precedent de l'Iraq de Saddam Husseïn que també somniava amb el poder nuclear i l'hegemonia regional.

L'Iran, fins ara havia jugat més la carta de la guerra bruta per estendre l'islamisme a tercers països com Algèria, Egipte o els territoris palestins. Acotada aquesta via, ara podria decantar-se per l'escalada a cara descoberta.

Joan Roura

Urnes ben lligades

El règim iranià és bicèfal: les estructures polítiques de l'estat les dirigeix el president de la República, l'hoiatol·lam Alí Akhbar Haixemi Rafsandjani. En paral·lel, la jerarquia purament religiosa exerceix un lideratge espiritual que interacciona amb el polític. Aquí, el màxim representant és el successor de Khomeini, el també ayatol·lah, Alí Khamenei.

Els analistes s'han passat anys intentant distingir entre les tendències de cadascun d'aquests dos àmbits i procurant dissecar també unes hipotètiques diferències entre els suposats moderats, seguidors de Rafsandjani, i els presumptes extremistes partidaris de Khamenei i els sectors més intransigents dels imams.

El temps ha demostrat que la majoria d'aquests analistes es guiaven més pels seus desitjos que per la realitat. Només cal recordar la majoria dels titulars de després de les eleccions legislatives de fa gairebé quatre anys, quan es va parlar d'una "aclaparadora victòria dels seguidors pragmàtics del nou president iranià" Rafsandjani. Molts hi van veure el principi de la fi del khomeinisme i l'entrada de l'Iran en el camí de les reformes econòmiques auspiciades tímidament per Rafsandjani.

Avui es fa evident l'error d'aquelles previsions. No hi ha hagut cap reforma per equilibrar els indicadors econòmics ni per liberalitzar políticament el règim. Els tímids intents de canvi van quedar de seguida blocats per les diferències d'interessos que mantenen una multitud

El parlament iranià, durant una sessió. El règim aposta per la continuïtat.

ingovernable de clans i grups de pressió sota l'hegemonia dels imams.

No es tracta, doncs, de radicals i de moderats. Les diferències es mantenen a múltiples bandes, dins una molt complexa xarxa de relacions que forma el nucli del poder iranià. Un poder sovint contradictori i, per tant, difícil de modificar sense desequilibrar. Un poder, en definitiva, on compten sobretot els interessos corporatius, familiars i personals amb dos pilars fonamentals: el clergat i els comerciants del bazar.

Els iranians ara estan convocats a les urnes, però el règim ja ha decidit no deixar cap espai per a les sorpreses. L'objectiu: la continuïtat. Davant una autèntica allau de candidats -5.359 per 270 escons- el Consell Guardià, una mena de comitè electoral presidit per l'ayatol·lah Mohammed Emani Kashani, va

deixar ben clar quins criteris utilitzaria per autoritzar les candidatures: "fe en l'Islam, fe en el sistema islàmic de govern a l'Iran, incloent-hi l'acceptació del lideratge espiritual que exerceix l'ayatol·lah Alí Khamenei".

Resultat: el 50% dels candidats han estat desqualificats, sobretot els provinents de grups islamistes moderats, com el Moviment per la Llibertat de l'Iran, que ha perdut, per decret, 12 dels 15 candidats que presentava. Els motius oficials no s'han fet públics. Només ha transcendit un comentari del diari *Yomhuri Islami*, pròxim a Khamenei que parlava dels candidats rebutjats en aquests termes: "...diversos actors de cine, sobretot dones, persones amb antecedents penals i responsables de l'època del xa Reza Pahlevi".

Les urnes són servides. **J. R.**